

**Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi
sacraru[m] literaru[m]**

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

51 Contrabentiu[m] matrimonia praua intent[i]o[n]e (Ee narren) Nole.
Propter generat[i]o[n]em p[...]lis mundane: vitat[i]o[n]em fonicat[i]onis:
diuitias/ delitias/ gloriam/ pacem/ patrem/ solatium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70346)

als in piculo. Prouer. xxv. Sicut vrb̄ patens ⁊ absq; muroꝝ ambis
 tur: sic vir q̄ nō p̄t in loq̄ndo cobibere sp̄m suum. Grego. Que muz si
 lentij nō habet/patz inimici iaculis ciuitas mētis. Esa. xxx. In silētio
 ⁊ spe erit fortitudo vestra. Est silentiū opculū cordis: q̄ manere mūdū
 manet: ⁊ q̄ intus sunt bona nō euanēt. Als ecōtra. Dicit numeri. xix.
 Glas qd̄ nō habuerit opculū vel ligaturā desup/immūdū erit. Glas il
 lud cor vel os ē humanū: qd̄ si nō habuerit opculū aut ligaturam/erit
 immūdū: qz v̄mes incidūt ⁊ defedāt: ⁊ si qd̄ boni inest euanct. Et qui
 v̄mes incidūt ⁊ q̄ bona euanēt: Audi v̄mes septē/septē ḡna illicitoꝝ
 v̄boꝝ: iactātie/mēdacia/turpiloq̄a/maledicta/scurrilia/detractōes/oci
 osa. Declara hec singula: ⁊ sunt fm ordinē Saligia vt p̄t p̄sideranti:
 qz iactātie v̄ba ex sup̄bia p̄cedūt: mēdacia frequēter ex auaricia/in ne
 gociatoꝝib; ⁊c. Declara quō fatui sum⁹ iactātes nos. Habes v̄mes q̄
 immūdāt vas sine opculo. His enumerē tibi qd̄ p̄ciosi liq̄ris vel aro
 matici euanesceit: ⁊ qd̄ v̄rutis euapozet: Plane si qd̄ deuotōis int⁹ has
 bet vel occulte v̄rutis/evaporat citi⁹ ⁊ infigidat ⁊ euanesceit. Experi
 ri possum⁹/ q̄ qñ post p̄punctōis ḡram ad v̄ba ociosa desuim⁹: mox
 ⁊ sapor minuit ⁊ feruor extinguit: ⁊ intelligentia obscurat: ⁊ mētis in
 desū intentio dissipat: ⁊ cor a bono qd̄ p̄us habuerat euacuat. Ex Da
 uid pse. v. Est eadē silētiū frenū insolētie. Solent agrarij eq̄ dimitti si
 ne freno: ceterz p̄ciosi ⁊ nobiles eq̄ infrenāt. Sic mūdani dimittūt sine
 freno silētiū/passi; loquūt: nō sic eq̄ nobiles religiosi ⁊ deuoti: infrenāt os
 suū silētio/ne in v̄ba piculosa aut indiscreta prumpant. Eccl. xxvij.
 Verbis tuis factio statera ⁊ frenos ori tuo rectos. Est dñs siue ḡra
 scssor talis aic sc̄tē. Itē Jaco. iij. Eqs̄ frena immittimus. Gaudete so
 roꝝes/qz nō sicut agrarij dimittemini sine frenis silētiū: nō inde miseris
 cordes s; felicioꝝes estis/q̄ retinetur ne desuatis. Gaudete: opculuz
 habetis cordis vestri/ne tot venenosi v̄mes incidāt: iactātie/mēdacia/
 turpiloq̄a/detractōes/scurrilitates/maledicta ⁊ ociosa: neq; euapozet
 vestra deuotio ⁊ feruor ⁊ intētio. Gaudete qz post muz silētiū sedetis
 turti: p̄ter quē als essetis in magno piculo. Agite igit̄ deo ḡras/q̄ vos
 posuit in hūc statū. Rogemus.

Dñica infra octauas ascētionis. xxvij. Danj.

Stultoꝝ infinitus est numerus. Eccl. i. Euangelium.

Quinquagesima p̄ma turba stultoꝝ est: ⁊ trabentiū matrimo
 niū praua intentōe (Ee narra) Hi picti sunt in speculo ve
 stro cū asino cui nitunt p̄f̄ aruinā. S; ais: Et q̄s est debi
 tus finis p̄f̄ quē q̄s d; ⁊ trahere: Dicūt doctozes q̄ duo
 sunt. Primus est ḡnatio plis. Hic est p̄mus ⁊ p̄ncipalis p̄ter quem
 institutū est matrimonū in paradiso. Nam d; ibidē in Genesi: Erunt
 duo in carne vna. s. generāda. Et p̄ diluuiū ait dñs: Crescite ⁊ multi

L

Contrahentiū matrimoniū

plicamini: vt allegat Petrus de Pa. quē vide. Qui h sine ducit vxorē vt gignat pueros ad cultū dei/meret. Secundus finis siue causa est/vt ratio fornicatōis. Propter hanc institutū est matrimoniū post pctm.

Inde Apłs: Unusq̄sq; ppter fornicatōnem vitā dā suā vxorē habeat. **S** Cor. vii. Qui h sine ducit vxorē/nō peccat: p̄cipue si nō est aptus generatōis: als sec^o/fm Pe. de Pa. vt dicet. Qui ppter has duas cās ducit vxorē/dignus ē nota nolaz/ z inter fatuos p̄putāndus: z saltē veniat aliter peccās/aliquā mortālī: z conto ei (vt fatuo) pediculi frēq̄nter in fine decerpunt. Et q̄ sunt inq̄s nōle q̄b; dinosci p̄nt hi fatui: (Ec narren) Tot nōle q̄t male intentōes p̄trabēdi. Enumerem⁹ aliquas.

Prima nola: p̄trabere matrimoniū ppter gnātōem plis: nō tñ educande ad cultū dei/sed mūdi: vt habeat aliquē sui noīs heredē z posteritatem propaget.

Secda nola est: p̄trabere matrimoniū ppter vitatōem fornicatōis/ z tñ aptū esse ad generādū: fm Pe. de Pa. veniale est. Glide eūdem.

Tertia nola est: p̄trabere matrimoniū ppter diuitias p̄ncipālī.

Quarta nola: p̄trabere p̄p̄ delicias/voluptatē/pulchritudinē zc.

Quinta: p̄p̄ glām/nobilitatē. Sexta: ppter pacem.

S Septima: p̄trabere ppter patrē ex timore parentū. Est de h sp̄cālīs q̄stio in Bonauētura vel Petro de Palude.

Octaua nola: p̄trabere ppter solatiū: vt Dauid Abisat vginē duxit vt Pe. de Pa. dī. Vel pone hunc modum ad iustos fines p̄cedētes: sicq; tres ponant: sicut facit discipul⁹: z habebis solum septē nolas.

Hec deduc/ z pone ex doc. qñ sint mortalia aut venialia/ vt clare z tute dicere possis. Qñ hec pctā sunt mortalia aut venialia/ad p̄ns ppter occupatōes nō determino: sed postea deo dāte. Hoc aut scio/ qz regulariter oēs sunt stulti. Quid em stult⁹ q̄ iustū z legitimū finē omittit:

z p̄ter aut etiā p̄tra finē a deo intētum z institutū p̄trabere: Non ē mix si nō sequunt pueri/ eo q nō est mix si nō dāt merces operanti aliter q̄ iussus est: vt in summa p̄dicatū dicit⁹/m̄fimonū. Raro se

q̄tur bon⁹ finis tā malū p̄ncipiū. dist. vi. miramur. Quers diuitias: z porco p̄p̄ aruinā te subijcis: seq̄t quotidiana exprobratio/ dñatio/ odiū/ q̄tidianū tormētū. Quers delicias/pulchritudinē: illa euanescente odiū seq̄t: euancet at statim senio aut morbo. Sed etsi manet pulchritudo: nihilomin⁹ si aliā pulchritōrē viderit/hāc p̄ te diliget. Sed z

Asmodeus talib; p̄ncipat q̄ delicias q̄runt. Glide in Tobia. Quers glām de nobilitate vxoris: ideo eā ducis: aut femina nubit nobili. Et

D qd inde: Murat in p̄trariā qualitātē: vnde enim putas nobilitatem acq̄ri/ inde adipisceris ignominia: despect⁹ a nobilib; despiciēs plebesios: sic neutrius ptis medius eris: vt vesperilio inter aues z bestias oib; bus odit⁹. Quid dicā: difficile ē admodū q̄ nubūt viris aut q̄ ducunt vxores/tutos esse ab anxietatib; z tristitijs: vt multo facilius sit p̄sus

manere absolutū a iugio. Audi o viri: si duxeris feminā secundā: et fe-
 cerit tibi numerosam plebem: si diues fuerit: peribit aia tua: quia ad puidē
 dum eis nimis niteris p iniusta media. Exēplū de eo q̄ rephensus a fi-
 lio: q̄ bona sua paupibz erogaret: digitū suū igni iussit imponere ad
 moram vnius Aue maria: qd̄ non ferēs filius: ad qd̄ ait digitū p̄bure
 rem: Cui pater: Nec ego p̄ te flāmis aduri purgatorijs debeo: paupis
 bus bona mea subtrahēdo: vt abūdantior euadas. Si paup̄ es: et mul-
 tos pueros habes: modicū at̄ panis: pua voluptas. Si sterilē duxeris
 ē tristitia de carētia plis: q̄uis h̄ facilius sit tolerare. Si pulchrā dux-
 eris: ab alijs appetit oibz: qd̄ aut̄ ab oibz appetit: vix custodit. Si turpē
 molestē eā ferēs quā nullus appetit. Inde Theophrast⁹ q̄ sapiētū cuiq̄
 vxorē ducere dissuasit: Difficile est inq̄t custodire qd̄ plēs amāt: moles-
 tū ē possidere qd̄ habere vel amare dedignat. Si diuitē: habebis vt
 dixi q̄tidianā tortricē/dñam et exprobratricē. Si pauperē: hāc difficilē
 le est nutrire. Duc q̄lemcūq̄: habebis eā p̄dicētem. Hic em̄ mos femi-
 narū ē vt sp̄ p̄riēt: vt ait Hiero. in regula ad Eustochiū. Imitant̄ su-
 am originē: q̄ppe q̄ ex curua costa facte sunt: ideo p̄tradicūt et recur-
 nāt se ad oia. Inde qdā q̄siuit vxorē pditā p̄tra flumiū: et alius qdā
 p̄hibuit vxorē ne ascēderet p̄ticā putridā: qd̄ nō obseruās: s̄ p̄tra veni-
 ens: fregit crus. Audite et vos femine. Si maritū duxeris qualmcū
 q̄ eū effigies: q̄ si infortunat⁹ et incōgruus ori tuo: ē p̄petuū tormētū.
 Si p̄gruit et fortunat⁹: pulcher: morat⁹ et c. eris sp̄ in timore: ne p̄das
 eum morte. Inde qdā vidua noluit nubere: Eia (inq̄t) si bonū nacta
 fuero vix silēm p̄ori: superit tristitia et timor de obitu ei⁹: si malū acq̄-
 siero: male habebō: q̄ nō nubā. Quid multa: q̄licuiq̄ nupseris viro: sci-
 to q̄ in ore dētem lupi inuenies. Est p̄uerbiū theutonicū (Es ward
 nye keyn man/er het ein wolffs zan) Et qd̄ igit̄ agemus o frēs: qd̄ fas-
 ciet miser iugatus: Si hec dixisses p̄ulq̄ matrimonii p̄traxisses: se-
 ro nimis p̄moneretur: qd̄ agemus: in vinculis sum⁹: vxores habem⁹:
 Hoc fac qd̄ iubet Ap̄ls. j. Cor. vij. Nec vtiq̄ dico vobis: qm̄ tps bre-
 ue ē: reliquū ē vt q̄ h̄nt vxores sint tanq̄ non habentes. Hoc ē p̄silū
 sanū: aliud sanius dari nō p̄t. Et qd̄ est inq̄s habere vxorē: et tanq̄ nō
 habere: Hoc est fm̄ Augu. in glo. q̄ hec tria facit. Primo q̄ h̄ns vxorē
 rē reddit et nō erigit debitū. Scdo q̄ p̄pter infirmitatē: p̄uā ducit vxorē:
 rē: plāgēs poti⁹ q̄ sine vxore esse nō potuit: q̄ gaudēs q̄ durit. Tertio
 et maxime q̄ pari p̄sensu p̄tinentiā seruāt. Beatiora sane iugia iudicā-
 da sunt: q̄ sine filijs p̄creatis siue ple p̄tempta p̄tinentiā pari p̄sensu ser-
 uare q̄unt. Q̄ (dicit) ē h̄ vxorē h̄re tanq̄ nō habere: Durū ē v̄bū illud. **R**
 Esto durū sit: nō tñ diu durat: si diu duraret: durū forsitan esset. Sed
 nō diu durat: q̄ breue tps est. Nō igit̄ frustra h̄ v̄bū p̄misit prudens
 Ap̄ls: vt duritiā facti molliret breuitate momēti: quia tempus breue.
 Rogemus dñm,